

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

November 2021

Jaarrapportage 2020 Wet afbreking zwangerschap (Wafz)

Bijlagen

Bijlage 1	Definities van gebruikte begrippen	2
Cijfers jaarrapportage wafz 2020 4		
Bijlage 2	Aantal zwangerschapsafbrekingen naar woonland cliënt en aantal apart opgegeven overtijdbehandelingen 1980 – 2020	5
Bijlage 3	Abortuscijfer en abortusratio 1990-2020	7
Bijlage 4	Kenmerken vrouw: zwangerschapsduur; leeftijd; aantal kinderen waarvoor zij zorg draagt; aantal eerdere zwangerschapsafbrekingen	8
Bijlage 5	Toegankelijkheid: woonplaats cliënt naar provincie; aantal wafz-vergunningen voor ziekenhuizen en abortusklinieken; zwangerschapsafbrekingen naar provincie, trimester, ziekenhuis of abortuskliniek, 2018 - 2020	11
Bijlage 6	Besluitvorming: verwijspatroon; overleg deskundigen; beraadtermijn in dagen	14
Bijlage 7	Behandeling: behandelmethode; gebruik van anesthesie; complicaties	16
Bijlage 8	Nazorg: nacontrole; anticonceptiekeuze na behandeling	19

De belangrijkste begrippen met betrekking tot de abortushulpverlening gebruikt in deze rapportage worden hier in alfabetische volgorde toegelicht. Begrippen binnen een definitie die elders in de definitielijst staan beschreven, zijn aangegeven met een *.

Abortuscijfer

Het abortuscijfer (*abortion rate*) wordt internationaal gedefinieerd als het aantal zwangerschapsafbrekingen per 1.000 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15 tot en met 44 jaar).

Abortusratio

De abortusratio (*abortion ratio*) kent internationaal twee verschillende definities:

- het aantal zwangerschapsafbrekingen per 1.000 levend geboren kinderen in het betreffende jaar;
- het aantal zwangerschapsafbrekingen per 100 zwangerschappen (exclusief spontane abortus).

Omdat voor de tweede definitie een aantal aannames moet worden gedaan met betrekking tot aantal spontane zwangerschapsafbrekingen en definiëring heeft de eerste definitie de voorkeur.

Abortuspil

De 'abortuspil' uit het spraakgebruik is in werkelijkheid een behandeling met twee verschillende medicijnen. De eerste medicatie (de feitelijke abortuspil) wordt in abortuskliniek of ziekenhuis ingenomen; de tweede medicatie na 36 tot 48 uur thuis of in de instelling. Na twee tot drie weken volgt een nacontrole. De abortuspil is in Nederland geregistreerd tot negen weken amenorroeduur* en kan dus zowel bij de overtijdbehandeling* als bij een latere zwangerschapsafbreking als behandelingsmethode worden gekozen. De abortuspil is niet hetzelfde als de morning-afterpil*. In ziekenhuizen wordt de abortuspil ook off label gebruikt na de zwangerschapsduur van 8 weken en 6 dagen.

Amenorroeduur

De periode verstreken sinds de eerste dag van de laatste menstruatie.

Beraadtermijn

Een zwangerschap mag niet eerder worden afgebroken dan op de zesde dag nadat de vrouw een arts heeft bezocht en daarbij haar voornemen met de arts heeft besproken (Wafz, artikel 3 lid 1). De beraadtermijn geldt niet voor de overtijdbehandeling*.

Besluit afbreking zwangerschap (Bafz)

Algemene Maatregel van Bestuur waarin voorschriften zijn opgenomen voor de uitvoering van de Wet afbreking zwangerschap*.

Eerste trimester zwangerschapsafbreking

Zwangerschapsafbreking tot en met een amenorroeduur van 12 weken en 6 dagen*.

Abortusklinieken en ziekenhuizen met een Wafz-vergunning kunnen, met inachtneming van de beraadtermijn* eerste trimester zwangerschapsafbrekingen uitvoeren.

Late zwangerschapsafbreking

Afbreking van de zwangerschap vanaf 24 weken amenorroeduur*. Deze afbrekingen worden gemeld en beoordeeld binnen de Beoordelingscommissie Late Zwangerschapsafbreking en Levensbeëindiging bij Pasgeborenen (LZALP) www.lzalp.nl.

Morning-aftermethoden

De morning-afterpil (werkzaam bij inname tot uiterlijk 72 uur na onbeschermd geslachtsgemeenschap) veroorzaakt uitstel of blokkering van de eisprong en innesteling en voorkomt daarmee conceptie. De morning-afterpil is sinds 2004 zonder recept verkrijgbaar bij apotheek en drogist.

De morning-afterspiraal (tot uiterlijk 5 dagen na onbeschermd geslachtsgemeenschap) voorkomt innesteling van een bevruchte eikel in de baarmoeder.

Deze morning-aftermethoden vallen *niet* onder de Wafz (Wafz, artikel 1 lid 2) en zijn niet in de abortusregistratie opgenomen.

De morning-afterpil wordt vaak met 'abortuspil'* en 'overtijdbehandeling'* verward.

Overtijdbehandeling (otb)

Vroege zwangerschapsafbreking, tot 16 dagen 'overtijd' (amenorroedeuur* 44 dagen), instrumenteel of met abortuspil*. Indertijd, bij het ontwerpen van de Wafz, kon in deze 'overtijdperiode' een zwangerschap nog niet met zekerheid worden vastgesteld, waardoor onbekend bleef of een zogeheten overtijdbehandeling (ook wel 'menstruatierегeling' genoemd) daadwerkelijk een zwangerschap afbrak. De overtijdbehandeling valt daarom niet onder de Wafz en kent daardoor geen verplichte beraadtermijn*.

Een overtijdbehandeling mag alleen in een ziekenhuis of abortuskliniek met Wafz-vergunning worden verricht.

Niet te verwarren met 'morning-aftermethoden'*.

Tweede trimesterzwangerschapsafbreking

Zwangerschapsafbreking vanaf een amenorroedeuur* van 13 weken en 0 dagen tot aan de levensvatbaarheidsgrens. Voor het verrichten van tweede trimesterzwangerschapsafbrekingen stellen de Wafz en het Bafz extra eisen aan de abortusklinieken, die daarvoor een aparte vergunning moeten hebben.

Wet afbreking zwangerschap (Wafz)

De Wet afbreking zwangerschap, 'houdende regelen met betrekking tot het afbreken van zwangerschap' werd in 1981 door de Eerste Kamer aangenomen en trad in 1984 in werking.

Cijfers jaarrapportage Wafz 2020

Methode

Ziekenhuizen en abortusklinieken met een Wafz-vergunning moeten conform de Wafz ieder kwartaal gegevens aanleveren aan de inspectie over de bij hen verrichte zwangerschapsafbrekingen. De gegevens worden geanonimiseerd en geaggregeerd, volgens een Modelformulier, elektronisch aangeleverd. De inspectie brengt alle aangeleverde gegevens samen in een database en maakt op basis daarvan analyses. Ieder jaar brengt de inspectie daarover een jaarrapportage uit, in 2020 is dat voor het eerst een factsheet en deze aparte bijlage met definities en cijfers.

Indien relevant geeft dit rapport over 2020 een vergelijking met de gegevens uit 2018 en 2019 en/of met de gegevens van de voorgaande vijfjaarsperioden.^{1,2}

Gezien de wettelijke bepalingen leveren de instellingen alleen geaggregeerde gegevens aan. Daardoor is het niet mogelijk om correlaties te leggen tussen de verschillende onderdelen van de registratie en worden in dit rapport alleen de 'rechte tellingen' weergegeven.

De gerapporteerde gegevens betreffen de periode 1 januari tot en met 31 december 2020.

---

1 Voor meer informatie over voorgaande jaren: de jaarrapportages zijn op www.igj.nl gepubliceerd.

2 Het Modelformulier waarmee de gegevens worden aangeleverd, is per 1 januari 2011 op onderdelen gewijzigd. Daarbij zijn definities aangescherpt en is met betrekking tot de zorginhoud een aantal items toegevoegd of uitgebreid. Daardoor is vergelijking met de jaren voor 2011 niet op alle onderdelen mogelijk.

Bijlage 2

Aantal zwangerschapsafbrekingen naar woonland cliënt,
en aantal apart opgegeven overtijdbehandelingen
1980 – 2020

Tabel A

Aantal zwangerschapsafbrekingen naar herkomst cliënten, uitgesplitst naar woonland, in aantallen, in de periode 1980-2018

Land van vestiging	1980*	1985**	1990	1995	2000	2005	2009‡	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nederland	19.700	17.251	18.384	20.932	27.205	28.738	28.319	26.916	26.482	27.028	27.620	28.949	28.532
België/ (Luxemburg)	7.100	5.044	3.524	2.247	1.473	913	803	530	527	472	444	428	330
Duitsland ¹	26.200	8.297	6.517	2.982	1.603	1.148	1.123	1.146	1.190	1.219	1.237	1.247	1.125
Frankrijk	--	--	--	--	--	--	--	1.348	1.114	967	810	744	590
Ierland	--	--	--	--	--	--	--	34	22	34	18	17	9
Polen	--	--	--	--	--	--	--	227	242	255	248	266	308
Spanje ²	--	6.344	313	242	7	12	18	--	--	--	--	--	--
Overige landen	3.400	966	1.498	2.236	3.038	2.167	2.111	597	554	535	613	569	456
Onbekend	--	40	6	46	9	4	53	5	13	13	12	13	14
Totaal	56.400	37.972	30.242	28.685	33.335	32.982	32.427	30.803	30.144	30.523	31.002	32.233	31.364

* 1980: Bron Stimezo Nederland 1984 (door Stimezo geregistreerde aantallen van de abortusklinieken en de geschatte aantallen van de ziekenhuizen)

** vanaf 1985: Uit wettelijk verplichte abortusregistratie (inclusief apart opgegeven overtijdbehandelingen, zie hoofdstuk 3.3)

‡ Voor gebruik gegevens 2009 in plaats van 2010: zie hoofdstuk 1.3.

1. Tot 1990: West-Duitsland

2. In de – in 1984 wettelijk vastgestelde – registratieformulieren werden Duitsland, België/Luxemburg en Spanje gespecificeerd. Dit waren destijds de meest voorkomende landen. In de registratieformulieren die per 1 januari 2011 van kracht werden wordt België apart genoemd, zijn Frankrijk, Ierland en Polen toegevoegd en zijn Luxemburg en Spanje als aparte categorie afgevalen.

Tabel B

Aantal apart geregistreerde overtijdbehandelingen binnen totaal aantal zwangerschapsafbrekingen, in de periode 1990-2020

	Aantal overtijdbehandelingen	Percentage overtijdbehandelingen binnen totaal aantal zwangerschapsafbrekingen %
1990	3.485	11,5
1995	3.498	12,2
2000	6.005	18,0
2005	6.311	19,1
2009*	7.652	23,6
2014	8.229	27,1
2015	8.553	27,8
2016	8.191	27,2
2017	7.590	24,9
2018	7.536	24,3
2019	9.186	28,5
2020	9.903	31,6

* Door het faillissement van een abortuskliniek in 2010 moesten de data voor 2010 deels worden geschat. Daarom worden hier de data van 2009 getoond.

Bijlage 3 Abortuscijfer en abortusratio 1990-2020

Tabel C

Abortuscijfer: Aantal zwangerschapsafbrekingen (inclusief overtijdbehandelingen) per 1.000 vrouwen van 15 tot 44 jaar in Nederland woonachtig*, in de periode 1990-2020

	Aantal in Nederland wonende behandelde vrouwen	Abortuscijfer per 1.000 in Nederland wonende vrouwen
1990	18.384	5,2
1995	20.932	6,0
2000	27.205	8,0
2005	28.738	8,6
2010†	26.724	8,7
2015	26.916	8,6
2016	26.482	8,5
2017	27.028	8,6
2018	27.620	8,8
2019	28.949	9,1
2020	28.532	8,9

* Gebaseerd op het aantal vrouwen 15-44 jaar volgens opgave Centraal Bureau voor de statistiek (van 1990 t/m 1995 gemiddeld over het jaar; van 1996 t/m 2009 op basis van peildatum 1 januari van het betreffende jaar, vanaf 2010 gemiddeld over het jaar).

† Gebaseerd op geschatte gegevens

Tabel D

Abortusratio: Aantal zwangerschapsafbrekingen (inclusief overtijdbehandelingen) per 1.000 levendgeborenen in de periode 1990-2020

1990	93
1995	110
2000	132
2005	153
2010†	152
2015	158
2016	154
2017	159
2018	164
2019	171
2020	169

† Gebaseerd op geschatte gegevens

Bijlage 4

Kenmerken vrouw:

Zwangerschapsduur; leeftijd; aantal kinderen waarvoor zij zorg draagt; aantal eerdere zwangerschapsafbrekingen

Tabel E

Zwangerschapsduur ten tijde van de afbreking in aantallen, naar ziekenhuis of kliniek, 2018 - 2020

	Ziekenhuizen			Klinieken (inclusief overtijdbehandelingen)			Totaal		
	<i>2018</i>	<i>2019</i>	2020	<i>2018</i>	<i>2019</i>	2020	<i>2018</i>	<i>2019</i>	2020
4 weken	71	67	97	925	1.165	1.586	996	1.232	1.683
5 weken	475	474	400	4.461	5.540	5.956	4.936	6.014	6.356
6 weken	503	562	501	6.029	7.057	7.734	6.532	7.619	8.235
7 weken	431	407	346	4.101	3.659	3.361	4.532	4.066	3.707
8 weken	281	259	174	3.318	3.148	2.787	3.599	3.407	2.961
9 weken	119	154	98	2.076	1.964	1.575	2.195	2.118	1.673
10 weken	71	97	65	1.093	1.057	828	1.164	1.154	893
11 weken	69	53	50	850	733	610	919	786	660
12 weken	77	79	100	596	529	406	673	608	506
13 weken	123	115	123	406	487	393	529	602	516
14 weken	123	129	166	481	460	367	604	589	533
15 weken	72	79	112	530	511	459	602	590	571
16 weken	70	75	82	564	560	485	634	635	567
17 weken	94	92	81	473	410	351	567	502	432
18 weken	53	44	48	495	425	366	548	469	414
19 weken	40	32	36	470	416	337	510	448	373
20 weken	54	88	111	432	420	315	486	508	426
21 weken	114	123	137	368	344	301	482	467	438
22 weken	133	101	110	181	170	161	314	271	271
23 weken	166	140	130	0	0	0	166	140	130
Niet ingevuld	14	8	14	0	0	5	14	8	19
Totaal	3.153	3.178	2.981	27.840	29.055	28.383	31.002	32.233	31.364

Tabel F
 Leeftijd van de vrouw bij de behandeling in aantallen, 2018 – 2020

	2018	2019	2020	'abortuscijfer' per leeftijds- categorie 2020
< 15 jaar	49	70	58	
15 t/m 19 jaar	2.471	2.583	2.297	4,52
20 t/m 24 jaar	6.627	6.645	6.135	11,33
25 t/m 29 jaar	7.664	7.863	7.688	13,76
30 t/m 34 jaar	6.959	7.340	7.294	13,24
35 t/m 39 jaar	4.948	5.378	5.410	10,36
40 t/m 44 jaar	2.032	2.128	2.231	4,33
≥ 45 jaar	248	221	242	
<i>Niet ingevuld</i>	4	5	9	
Totaal	31.002	32.233	31.364	

Tabel G
 Aantal kinderen dat de vrouw heeft gekregen en/of waarvoor de vrouw zorg draagt in percentages van het totaal aantal behandelde vrouwen, 2018 - 2020

	2018 (n=31.002) %	2019 (n = 32.233) %	2020 (n = 31.364) %
0	46,6	46,6	46,3
1	20,4	20,1	19,6
2	20,9	21,2	21,6
3	8,5	8,4	8,6
4	2,4	2,5	2,6
5	0,6	0,8	0,7
6	0,2	0,2	0,3
> 6	0,1	0,1	0,1

Tabel H

Aantal eerdere zwangerschapsafbrekingen, in percentages van behandelde vrouwen, 2018 - 2020

	2018 (n=31.002) %	2019 (n = 32.233) %	2020 (n = 31.364) %
0	64,6	65,4	65,4
1	25,4	24,5	23,5
2	6,7	6,5	6,9
3	1,9	2,2	2,3
4	0,7	0,7	0,8
5	0,3	0,3	0,3
> 5	0,3	0,3	0,3
Niet ingevuld	0,2	0,1	0,4

Bijlage 5

Toegankelijkheid:

Woonplaats cliënt naar provincie; aantal Wafz-vergunningen voorziekenhuizen en abortusklinieken; zwangerschapsafbrekingen naar provincie, trimester, ziekenhuis of abortuskliniek, 2018 - 2020

Tabel I

Woonplaats cliënten naar provincie, in percentages van behandelde vrouwen die in Nederland woonachtig waren, 2018 - 2020

	2018 (n = 27.620)	2019 (n = 28.949)	2020 (n = 28.532)	Abortuscijfer per provincie 2020
Groningen	3,2	3,2	3,4	8,5
Friesland	2,4	2,4	2,3	6,0
Drenthe	1,3	1,3	1,3	4,9
Overijssel	4,6	4,5	4,6	6,4
Gelderland	8,0	8,1	8,2	6,4
Flevoland	3,5	3,7	4,0	13,8
Utrecht	7,2	7,0	6,9	7,3
Noord-Holland	23,1	23,0	22,3	11,3
Zuid-Holland	28,6	29,8	29,0	11,6
Zeeland	1,0	0,6	0,9	4,1
Noord-Brabant	11,9	11,6	12,3	7,7
Limburg	4,6	4,9	4,8	7,5

Tabel J

Aantal Wafz-vergunningen voor ziekenhuizen en abortusklinieken (of ZBC) naar provincie op 31 december 2020

	Ziekenhuizen	Klinieken	Totaal
Groningen	4	1	5
Friesland	4	--	4
Drenthe	3	--	3
Overijssel	5	2	7
Gelderland	10	1	11
Flevoland	1	1	2
Utrecht	4	1	5
Noord-Holland	14	6 ⁺	20
Zuid-Holland	16	2	18
Zeeland	2	1	3
Noord-Brabant	10	3	13
Limburg	5	1	6
Caribisch Nederland	1	--	1
Totaal	79	19	98

* Daarnaast heeft Women on Waves voor haar zeiljacht 'Adelaide' een vergunning in het kader van de Wafz.

-- Geen abortuskliniek aanwezig

Tabel K

Aandeel in tweede trimester behandelingen, naar ziekenhuizen en abortusklinieken,

2011-2020*

	<i>Ziekenhuizen</i>		<i>abortusklinieken</i>		Totaal aantal
	Aantal	% van totaal tweede trimesterabortus	Aantal	% van totaal tweede trimesterabortus	
2011	813	13,0	5.422	87,0	6.235
2012	787	13,6	5.013	86,4	5.800
2013	842	14,6	4.927	85,4	5.769
2014	892	16,0	4.693	84,0	5.585
2015	924	16,1	4.807	83,9	5.731
2016	867	15,7	4.671	84,3	5.538
2017	1.034	18,7	4.495	81,3	5.529
2018	1.047	19,2	4.400	80,3	5.447
2019	1.022	19,6	4.203	80,4	5.225
2020	1.142	24,4	3.534	75,6	4.676

* In 2011 is de definitie van de termijnen aangescherpt.

Tabel L

Aantal zwangerschapsafbrekingen 2020 per provincie, naar ziekenhuis of abortuskliniek, met vermelding van aantal tweede trimesterabortussen en apart opgegeven overtijdbehandelingen

Provincie	Ziekenhuizen		abortusklinieken			Totaal	
	Totaal	Waarvan 2^e trimester	Totaal	Waarvan 2^e trimester	Waarvan otb	Totaal	Waarvan 2^e trimester
Groningen	33	20	1.353	0	852	1.386	20
Friesland	115	18	--	--	--	115	18
Drenthe	51	12	--	--	--	51	12
Overijssel	105	97	1.929	0	678	2.034	97
Gelderland	162	141	1.918	134	962	2.080	275
Flevoland	506	5	1.203	0	0	1.709	5
Utrecht	164	150	3.069	1.040	0	03.233	1.190
Noord-Holland	1.001	213	6.878	1.730	3.270	7.879	1.943
Zuid-Holland	430	259	7.033	293	1.740	7.463	552
Zeeland	52	2	105	0	0	157	2
Noord-Brabant	147	125	3.631	107	2.183	3.778	232
Limburg	103	96	1.264	230	218	1.367	326
Caribisch gebied	112	4	--	--	--	112	4

-- Geen abortuskliniek aanwezig

Bijlage 6 *Besluitvorming:*
Verwijspatroon; overleg deskundigen; beraadtermijn in dagen

Tabel M

Verwijspatroon, in percentages van behandelde vrouwen, 2020, 2019 en 2018.

2020	Ziekenhuis (n = 2.981) %	Kliniek ex otb (n = 18.480) %	Kliniek otb (n = 9.903) %	Kliniek totaal (n = 28.383) %	Totaal (n = 31.364) %
Niet verwezen	15,1	29,4	56,4	38,8	36,6
Huisarts	45,5	56,2	42,9	51,6	51,0
A ndere abortuskliniek	0,5	1,8	0,1	1,2	1,1
Arts tweede of derde lijn	12,2	12,1	0,5	8,0	8,4
A ndere verwijzer	26,5	0,6	0,1	0,4	2,9
Niet ingevuld	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0

2019	Ziekenhuis (n= 3.178) %	Kliniek ex otb (n= 19.869) %	Kliniek otb (n= 9.186) %	Kliniek totaal (n= 29.055) %	Totaal (n=32.233) %
Niet verwezen	14,2	24,8	51,0	33,1	31,2
Huisarts	53,4	59,9	47,6	56,0	55,7
A ndere abortuskliniek	0,8	2,3	0,2	1,7	1,6
Arts tweede of derde lijn	11,2	12,5	1,2	8,9	9,2
A ndere verwijzer	20,2	0,5	0,0	0,3	2,3
Niet ingevuld	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

2018	Ziekenhuis (n= 3.153) %	Kliniek ex otb (n= 20.313) %	Kliniek otb (n= 7.536) %	Kliniek totaal (n= 27.849) %	Totaal (n=31.002) %
Niet verwezen	14,4	17,3	41,3	23,8	22,8
Huisarts	52,0	66,1	56,9	63,6	62,4
A ndere abortuskliniek	0,3	2,0	0,1	1,5	1,4
Arts tweede of derde lijn	9,9	13,7	1,2	10,3	10,3
A ndere verwijzer	22,4	0,9	0,5	0,8	3,0
Niet ingevuld	1,0	0,0	0,0	0,0	0,1

Tabel N

Overleg van de vrouw met andere deskundige naast de verwijzend of behandelend arts, in percentages van behandelde vrouwen, 2020*

2020	Ziekenhuis (n = 2.981) %	Kliniek (n = 28.383) %	Totaal (n = 31.364) %
Maatschappelijk werker	14,5	0,7	2,0
Psycholoog/psychiater	2,2	0,4	0,6
Geestelijk raadspersoon	0,3	0,8	0,7
Klinisch genetisch centrum	18,5	0,1	1,9
(Academisch) perinataal centrum	13,3	0,1	1,3
Ander deskundige	4,9	1,0	1,4
Geen nader overleg	63,9	96,9	93,8

* Meerdere antwoorden mogelijk

Tabel O

Aantal dagen beraadtermijn, in percentages van behandelde vrouwen, 2018 - 2020

	2018 (n=7.536 + 23.466)		2019 (n=9.186 + 23.047)		2020 (n=9.903 + 21.461)	
	Overtijd- behandeling %	Zwangerschaps- afbrekingen exclotb %	Overtijd- behandeling %	Zwangerschaps- afbrekingen exclotb %	Overtijd- behandeling %	Zwangerschaps- afbrekingen exclotb %
0 dagen	33,9	0,7	40,2	1,1	45,1	1,3
1 dag	3,0	0,6	3,2	0,5	3,6	0,6
2 dagen	2,4	0,4	2,8	0,4	2,4	0,6
3 dagen	2,7	0,2	3,0	0,4	2,7	0,4
4 dagen	2,7	0,4	2,6	0,6	2,5	0,6
5 dagen	2,4	1,1	2,6	1,6	4,3	1,8
6 dagen	9,6	17,1	9,7	21,1	8,6	24,8
7 dagen	11,7	14,1	12,0	16,6	9,7	18,5
8 dagen	8,3	9,2	6,4	9,9	5,8	9,8
9 dagen	4,6	6,0	3,5	6,2	3,6	6,4
10 dagen	4,1	5,5	3,1	5,4	2,4	5,7
> 10 dgn	14,5	44,6	10,7	36,1	9,3	29,5

Bijlage 7

Behandeling:
Behandelmethode; gebruik van anesthesie; complicaties

Tabel P

Behandelmethode, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen en naar ziekenhuis en kliniek 2020, 2019 en 2018

2020	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Medicamenteus	2.552	85,6	2.083	11,3	5.115	51,7	7.198	25,4	9.750	31,1
Instrumenteel	194	6,5	1.464	7,9	730	7,4	2.194	7,7	2.388	7,6
Combinatie (medicamenteuze voorbehandeling)	207	6,9	14.933	80,8	4.058	41,0	18.991	66,9	19.198	61,2
Anders	20	0,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	20	0,1
Niet ingevuld	8	0,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	0,0
	2.981		18.480		9.903		28.383		31.364	

2019	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Medicamenteus	2.535	79,8	2.005	10,1	4.310	46,9	6.315	21,7	8.850	27,5
Instrumenteel	309	9,7	1.661	8,4	509	5,5	2.170	7,5	2.479	7,7
Combinatie (medicamenteuze voorbehandeling)	307	9,7	16.203	81,5	4.367	47,5	20.570	70,8	20.877	64,8
Anders	22	0,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	0,1
Niet ingevuld	5	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,0
	3.178		19.869		9.186		29.055		32.233	

2018	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Medicamenteus	2.490	79,0	2.043	10,1	3.632	48,2	5.675	20,4	8.165	26,3
Instrumenteel	357	11,3	1.806	8,9	508	6,7	2.314	8,3	2.671	8,6
Combinatie (medicamenteuze voorbehandeling)	285	9,0	16.464	81,1	3.396	45,1	19.860	71,3	20.145	65,0
Anders	19	0,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	19	0,1
Niet ingevuld	2	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,0
	3.153		20.313		7.536		27.849		31.002	

Tabel Q

Gebruik van anesthesie tijdens de behandeling, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen en naar ziekenhuis en kliniek 2020, 2019 en 2018

2020	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Geen	1.948	65,3	2.032	11,0	5.123	51,7	7.155	25,2	9.103	29,0
Lokaal	202	6,8	1.903	10,3	1.700	17,2	3.603	12,7	3.805	12,1
Intraveneus	523	17,5	14.481	78,4	3.080	31,1	17.561	61,9	18.084	57,7
Combinatie	8	0,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	0,0
Anders †	200	6,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	200	0,6
Niet ingevuld	100	3,4	64	0,3	0	0,0	64	0,2	164	0,5
Totaal	2.981		18.480		9.903		28.383		31.364	

† Onder andere: algehele narcose; epidurale of spinale anesthesie; PCA pomp

2019	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Geen	1.963	61,8	1.990	10,0	4.344	47,3	6.334	21,8	8.297	25,7
Lokaal	153	4,8	2.334	11,7	1.962	21,4	4.296	14,8	4.449	1,4
Intraveneus	665	20,9	15.468	77,8	2.879	31,3	18.347	63,1	19.012	59,0
Combinatie	7	0,2	77	0,4	0	0,0	77	0,3	84	0,3
Anders †	236	7,4	0	0,0	1	0,0	1	0,0	237	0,7
Niet ingevuld	154	4,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	154	0,5
Totaal	3.178		19.869		9.186		29.055		32.233	

† Onder andere: algehele narcose; epidurale of spinale anesthesie; PCA pomp

2018	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Geen	2.004	63,6	2.097	10,3	3.651	48,4	5.748	20,6	7.752	25,0
Lokaal	157	5,0	3.315	16,3	1.724	22,9	5.039	18,1	5.196	16,8
Intraveneus	714	22,6	14.900	73,4	1.238	16,4	16.138	57,9	16.852	54,4
Combinatie	12	0,4	1	0,0	923	12,2	924	3,3	936	3,0
Anders †	233	7,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	233	0,8
Niet ingevuld	33	1,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	33	0,1
Totaal	3.153		20.313		7.536		27.849		31.002	

† Onder andere: algehele narcose; epidurale of spinale anesthesie; PCA pomp

Tabel R
Complicaties in aantallen* en percentages van behandelde vrouwen, 2020

2020	Zieken- huis	%	Kliniek	%	Kliniek	%	Kliniek	%	totaal	%
			excl otb		otb		totaal			
Geen	2.447	82,1	18.336	99,2	9.747	98,4	28.083	98,9	30.530	97,3
Behandeld in eigen instelling	491	16,5	113	0,6	149	1,5	262	0,9	753	2,4
Verwezen naar (ander) ziekenhuis	5	0,2	15	0,1	7	0,1	22	0,1	27	0,1
Niet ingevuld	38	1,3	16	0,1	0	0,0	16	0,1	54	0,2
Totaal	2.981	100,0	18.480	100,0	9.903	100,0	28.383	100,0	31.364	100,0
Indien complicatie is behandeld in eigen instelling *										
Bloedverlies > 500 ml	176	29,7	8	6,7	4	2,7	12	4,5	188	21,8
Incomplete abortus	305	51,5	76	63,9	132	88,0	208	77,3	513	59,6
Letsel aan uterus	2	0,3	8	6,7	1	0,7	9	3,3	11	1,3
Infectie	13	2,2	6	5,0	2	1,3	8	3,0	21	2,4
Bijwerkinge n medicatie	2	0,3	9	7,6	3	2,0	12	4,5	14	1,6
Andere complicatie †	94	15,9	12	10,1	8	5,3	20	7,4	114	13,2
Totaal	592		119		150		269		861	

* meerdere complicaties per patiënte mogelijk

† onder andere: zie open vraag 17

Bijlage 8

Nazorg:
 Nacontrole; anticonceptiekeuze na behandeling

Tabel S

Nacontrole, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen, 2020

2020	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
In behandelcentrum	2.647	88,8	5.312	28,7	5.135	51,9	10.447	36,8	13.094	41,7
Bij verwijzer	92	3,1	11.352	61,4	3.711	37,5	15.063	53,1	15.155	48,3
Elders	6	0,2	1.439	7,8	697	7,0	2.136	7,5	2.142	6,8
Geen nacontrole	204	6,8	376	2,0	360	3,6	736	2,6	940	3,0
Niet ingevuld	32	1,1	1	0,0	0	0,0	1	0,0	33	0,1
Totaal	2.981		18.480		9.903		28.383		31.364	

Otb: overtijdbehandeling

Nacontrole, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen, 2019

2019	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
In behandelcentrum	2.803	88,2	4.913	24,7	4.452	48,5	9.365	32,2	12.168	37,8
Bij verwijzer	42	1,3	14.295	71,9	4.345	47,3	18.640	64,2	18.682	58,0
Elders	8	0,3	510	2,6	258	2,8	768	2,6	776	2,4
Geen nacontrole	282	8,9	149	0,7	131	1,4	280	1,0	562	1,7
Niet ingevuld	43	1,4	2	0,0	0	0,0	2	0,0	45	0,1
Totaal	3.178		19.869		9.186		29.055		32.233	

Nacontrole, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen, 2018

2018	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
In behandelcentrum	2.765	87,7	4.388	21,6	3.181	42,2	7.569	27,2	10.334	33,3
Bij verwijzer	59	1,9	15.435	76,0	3.970	52,7	19.405	69,7	19.464	62,8
Elders	9	0,3	287	1,4	186	2,5	473	1,7	482	1,6
Geen nacontrole	241	7,6	202	1,0	199	2,6	401	1,4	642	2,1
Niet ingevuld	79	2,5	1	0,0	0	0,0	1	0,0	80	0,3
Totaal	3.153		20.313		7.536		27.849		31.002	

Otb: overtijdbehandeling

Tabel T

Anticonceptie na de behandeling, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen, 2020

2020	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
A.c. voorgeschreven	797	26,7	7.440	40,3	4.847	48,9	12.287	43,3	13.084	41,7
Verwezen naar de huisarts	780	26,2	10.496	56,8	4.719	47,7	15.215	53,6	15.995	51,0
Geen a.c. gewenst	608	20,4	470	2,5	282	2,8	752	2,6	1.360	4,3
Niet besproken	653	21,9	68	0,4	25	0,3	93	0,3	746	2,4
Niet ingevuld	143	4,8	6	0,0	30	0,3	36	0,1	179	0,6
Totaal	2.981		18.480		9.903		28.383		31.364	

Anticonceptie na de behandeling, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen, 2019

2019	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
A.c. voorgeschreven	1.065	33,5	8.322	41,9	4.900	53,3	13.222	45,5	14.287	44,3
Verwezen naar de huisarts	838	26,4	10.755	54,1	3.851	41,9	14.606	50,3	15.444	47,9
Geen a.c. gewenst	613	19,3	531	2,7	287	3,1	818	2,8	1.431	4,4
Niet besproken	546	17,2	245	1,2	40	0,4	285	1,0	831	2,6
Niet ingevuld	116	3,7	16	0,1	108	1,2	124	0,4	240	0,7
Totaal	3.178		19.869		9.186		29.055		32.233	

Anticonceptie na de behandeling, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen, 2018

2018	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
A.c. voorgeschreven	1.009	32,0	9.432	46,4	4.280	56,8	13.712	49,2	14.721	47,5
Verwezen naar de huisarts	842	26,7	10.225	50,3	2.950	39,1	13.175	47,3	14.017	45,2
Geen a.c. gewenst	594	18,8	577	2,8	263	3,5	840	3,0	1.434	4,6
Niet besproken	600	19,0	78	0,4	43	0,6	121	0,4	721	2,3
Niet ingevuld	108	3,4	1	0,0	0	0,0	1	0,0	109	0,4
Totaal	3.153		20.313		7.536		27.849		31.002	

www.igj.nl